dle něhož výnosy biskupské spolu s publikací jejich dlužno sděliti s politickou vládou zemskou za účelem nabytí vědomosti o nich (nikoli snad za účelem schválení), čímž odstraněno bylo dříve nezbytné placet zeměpanské ohledně takovýchto aktů. (Viz čl. Placet zeměpanské.)

Vynucení úředních výkonů.

I. Výkon úřední vynucuje, kdo nebezpečným vyhrožováním nebo skutečným násilným vložením ruky přiměje některou z osob jmenovaných v § 68 tr. z. k nějakému úřednímu výkonu nebo služebnímu opatření, pokud osoba ona obstarávala právě provedení nějakého vrchnostenského příkazu nebo vykonávala úřad svůj nebo svou službu. Při tom nečiní rozdílu, zda vynucovaný výkon úřední sám o sobě jest ve shodě s právem, čili nic, pokud se týká, zda jest to takový výkon, k němuž úředník jest povinen. Takováto vzpurnost proti úředníkům jest zločinem veřejného násilí dle § 81 tr. z., jestliže klade odpor jednotlivá osoba nebo osob více, avšak beze srocení, kdežto v případu srocení vzchází zločin pozdvižení dle § 68 tr. z. Násilné vynucení nějakého úředního výkonu nebo služebního opatření podléhá jako zločin dle § 82 II. tr. z. těžkému žaláři od 1—5 let.

II. Voj. zák. trest. (§§ 358 a 359) a trest. zákon pro Bosnu a Hercegovinu (§§ 157 a 158) obsahují táže ustanovení.

III. Dle § 122 osnovy nového zákona trestního trestá se jako násilí proti vrchnosti vězením do 5 let užití nebo pohrození násilím, jakož i výhrůžka bezprávným způsobením škod učiněná k tomu konci, by nějaký úřad nebo nějaká osoba (civilní nebo vojenská) ve veřejné službě jsoucí přinucena byla ku výkonu neb opomenutí určitého úředního úkonu nebo služebního opatření.

Výpověď.

I. Výpověď v širším slova smyslu jest prohlášení smluvníka, že nechce již ve smlouvě pokračovati. Předpokládá jednak, že smluvník je oprávněn pokračování ve smlouvě odepříti, jednak, že smlouva jest tak dlouho závaznou, pokud nebyla jednou stranou vypovězena. Jsou smlouvy, jež nezanikají pouze projitím doby, nýbrž též mlčky, chováním se smluvníků mohou býti obnoveny. Mluvíme tu o smlouvách vypověditelných. Byla-li ve smlouvě vymíněna předchozí výpověď, obnovuje se mlčky smlouva, nebyla-li výpověď dána. Nebyla-li výpověď umluvena, smlouva se zpravidla mlčky neobnovuje, leč že by zvláštním zákonem byl opak stanoven (§§ 1114 a 1113 o. z. o.). Pokud stanovení výpovědi znamená pro strany fakultativní právo, může se výpověď vyskytovati při všech smlouvách, jež dle své povahy mohou býti uzavřeny na neurčitý čas. Výpověď může se tedy naskytnouti při smlouvě schovací, půjčce, zápůjčce, plnomocenství, nájmu, smlouvě služební, námezdní, společenské. Smlouva v takovém případě víže potud, pokud jedna strana neužije práva výpovědi. Vyjímaje smlouvu nájemní, nemá výpověď žádného dalšího významu, než význam pouhého avisování spolusmluvníka. Zákon nepojí k ní žádné zvláštní procesuální řízení. Z toho důvodu jest jen procesualním průvodem, kterého lze teprve tehdá užíti, když avisant je nucen právní následky svého prohlášení žalobou ku platnosti přivésti. S tohoto stanoviska odporučuje se, by skutečnosť avisování tak byla utvářena, by se o její věrohodnosti co možno nejméně mohlo pochybovati, nejbezpečnější cestou je tudíž doručení výpovědi soudem (soudní výpověď) neb notářským sdě-

lením. Forma podání a vyřízení až do doby doručení jest utvořena dle předpisů o výpovědi v řízení nájemném. Příslušným ku přijetí je okresní soud bydliště avisáta. Zvláštní předpisy o řízení výpovědním obsahují řády čelední a živnostenské, jež zákonně stanoví lhůtu výpovědní; obchodní zákon obsahuje ustanovení o výpovědi ohledně obchodních pomocníků. Byla-li vypovězena plná moc plnomocníku daná, jest tento jestě po 14 dní oprávněn a povinen, jednati za zmocnitele, pokud je toho třeba, by zmocnitel ochráněn byl před újmou právní (§ 36 civ. ř. s.). Smlouvy, jež jsou předmětem knihovního zápisu a tudíž vykazují ráz veřejný, mohou zachovati právní účinky své výpovědi též proti knihovnímu právnímu nástupci, pokud výpověď byla v knize pozemkové poznamenána (§§ 59, 60 kn. ř.). Soudní výpověď hypotekární pohledávky stań se pokaždé u soudu, kde se vedou knihy pozemkové (§ 119 jur. nor.). Zákon pojí tento právní účinek k výpovědi hypotekární pohledávky, která stala se soudně a kde je avisát v knihách zapsán. Zdá se, že zákon nevylučuje ani poznámku výpovědi při právu nájemním (§ 20 kn. ř.).

II. Zcela zvláštní právní účinek jeví výpověď při smlouvě nájemní, kde kromě pouhého avisování místo má i zvláštní řízení procesuální. Toto řízení v rozepřích ze smlouvy nájemní neb pachtovní upravují §§ 560 nn. c. ř. s. (viz níže). Též smlouva nájemní může býti mlčky obnovena. Byla-li ve smlouvě stanovena předchozí výpověď, obnoví se mlčky smlouva, nebyla-li výpověď dána. Nebyla-li výpověď umluvena, obnovuje se nájemní smlouva mlčky, když nájemce (pachtéř) po projití doby nájemní výslovně stanovené neb obnosem nájemného určené, věci na dále používá a pronajímatel (propachtovatel) to trpí (§§ 1113 a 1114 o. z. o.). K výpovědi je legitimován vlastník předmětu nájemného neb zřízený správce.

Výpověď nájemní smlouvy vlastníkem sekvestrovaného domu bez spolupůsobení vnuceného správce se nepřipouští. Nájemní smlouva se obnovuje vždy s týmiž podmínkami, za jakých byla uzavřena smlouva předešlá. Avšak při pachtu vztahuje se jen na rok a kdyby věci za rok nebylo lze náležitě použíti na takovou dobu, by užitky aspoň jednou bráti se mohly. Nájem obnovuje se na půl roku, platí-li se nájemné po půl roce; všechny kratší nájmy obnovují se pak na týž čas, jako byl nájem předešlý. Při opětném obnovování platí totéž, co nařízeno ohledně prvního obnovení.

Není-li čas smlouvy nájemní stanoven ani mlčky, ani výslovně ani zvláštními předpisy, musí ten, kdo chce smlouvu zrušiti, pachty aspoň 6 měsíců, roční nájmy neb takové nájmy, jichž smluvní doba převyšuje jeden rok, aspoň 3 měsíce, nájmy, jichž smluvní doba sice delší jest než jeden měsíc, avšak kratší než jeden rok, aspoň 14 dní, všechny ostatní nájmy konečně aspoň 8 dní napřed vypověděti, než pachtovaný neb najatý předmět má býti vrácen neb zpět vzat (§ 1116 o. o. z. změněný § 560 c. ř. s.). Při nájmu věcí movitých obnáší lhůta výpovědní 24 hodin (§ 1116 o. o. z.).

Scizil-li vlastník věci nájemní tuto jinému a mu ji již odevzdal, musí nájemce, není-li právo jeho zapsáno v knihách veřejných (§ 1095 o. o. z.), po patřičné výpovědi novému držiteli ustoupiti. Jest však oprávněn žádati na pronajímateli, by mu utrpěnou škodu a ušlý zisk úplně nahradil (§§ 1116, 1120, 1313, 1324 o. o. z.). Při dražbě exekuční musí nájemce, i když

právo jeho zapsáno jest v knihách veřejných, vydražiteli ustoupiti. Je-li však právo jeho zapsáno, má nárok na náhradu škody a sice v pořadí práva zapsaného (§§ 1089, 1095, 1121, 1323, 1324 o. o. z.).

III. Řízení.

Řízení v rozepřích nájemních upraveno bylo dříve cís. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213 ř. z., nyní upravuje je § 560 nn. civ. ř. s. Je-li dle předpisů občanského práva potřebí výpovědi smlouvy o nájmu neb pachtu věcí nemovitých neb zákonem za nemovité prohlášených, by smlouva nájemní nebo pachtovní nebyla mlčky obnovena neb by byla zrušena, třeba dáti výpověď:

1. je-li zvláštní úmluva stran o lhůtě k výpovědi a k vrácení předmětu najatého neb pachtovaného, zpravidla toliko ve lhůtě této;

2. není-li takové úmluvy, dána buď výpověď tam, kde předpisy o tom vydanými neb není-li předpisů takových, kde zvláštním místním zvykem pro vyklizení předmětů najatých neb pachtovaných ustanoveny jsou jisté dny roku s určitými lhůtami výpovědními, před vypršením času pro to ustanoveného (§ 560 č. 1, 2 civ. ř. s.). Politický úřad zemský ve shodě s vrchním zemským soudem určiti může dny a lhůty, jichž šetřiti jest při výpovědi a navrácení dotčených najatých neb pachtovaných předmětů a může dále stanoviti, kdy a v jakém rozsahu nájemce neb pachtéř jest povinen dovoliti, by po výpovědi dotčené najaté neb pachtované předměty mohly býti prohlédnuty těmi, kdo je hodlají najati. Nařízení taková vyhlásí se zemským zákonníkem a úředními novinami zemskými (čl. XI. č. 1 uv. z. k c. ř. s.). (Viz čl. Řády stěhovací).

3. Kdy výpověď dáti dlužno v jiných než v odst. 1. a 2. uvedených případech, bylo již shora řečeno (§ 560 č. 3 civ. ř. s.).

Smlouvy nájemní nebo pachtovní mohou jak pronajímatelem, tak i nájemcem soudně nebo mimosoudně býti vypovězeny a dala-li jedna strana druhé platnou výpověď, může ji tato proti straně vypovídající ve skutek uvésti (§ 561 civ. ř. s.). Slib, že nebude výpověď vůbec dána, účinku nemá, ovšem ale slib, že nebude výpověď dána po jistou dobu. Soudní výpověď podati lze písemně (podáním) neb ústně (protokolárně). Věcně příslušným je soud okresní (§ 49 č. 5 jur. n.), místně příslušným jest soud, v jehož obvodě jest věc najatá neb pachtovaná (§ 83 jur. n.). Podání nebo protokol o výpovědi sepsaný obsahuj označení předmětu najatého, udání času, kdy má smlouva nájemní skončiti a návrh, by se odpůrci přikázalo, by najatou věc v určeném čase pod exekucí odevzdal nebo převzal, nebo proti výpovědi námitky v době 8denní, je-li výpovědní lhůta aspoň 14denní, jinak však 3denní, u soudu podal (§ 562 civ. ř. s.). Jestliže ten, kdo výpověď dává, nebydlí ani v místě ani v obvodě příslušného okresního soudu, nechť zřídí zmocněnce pro doručování tam bydlícího a udá jeho jméno i bydliště při výpovědi. Výpovědi, jež nevyhovují těmto předpisům nebo byly podány u soudu nepříslušného, buďtež z úřední moci usnesením zamítnuty, ač nelze-li vadu odstraniti dle § 84 civ. ř. s. (§ 562 civ. ř. s.). Aby soudní výpověď platila pro lhůtu nejbližší, musí býti před vypršením lhůt v § 560 č. 1 a 2 stanovených u soudu podána a doručena. Výpovědi podané po vypršení těchto lhůt, z povinnosti úřední se zamítnou. Výpovědi, před počátkem smluvní neb zákonné výpovědní lhůty podané, nesmějí pouze z tohoto důvodu býti zamítnuty (§ 563 civ. ř. s.). Výpověď doručí se odpůrci do vlastních rukou a sice bez prodlení. Stalo-li

se však doručení v případech § 560 č. 1 a 2 civ. ř. s. teprve po vypršení lhůt výpovědních tam stanovených, zůstane výpověď nicméně platnou, když odpůrce ve lhůtě k tomu stanovené (8 resp. 3denní viz shora) námitek nepodal (§ 564 civ. ř. s.).

Aby výpověď mimosoudní nabyla účinku výpovědi soudní, musí býti prokázána listinami, jež ohledně průvodnosti podnětu k pochybnostem nezavdávají a musí býti doručena ve lhůtách pro výpověď soudní v §§ 573 a 564 civ. ř. s. předepsaných. Ostatně i čas výpovědi neb dodání výpovědi musí býti listinami hodnověrnými prokázán (§ 565 civ. ř. s.). Proti výpovědi může odpůrce podati námitku ve lhůtě 8 resp. 3denní (viz shora) a sice písemně neb ústně do protokolu, jinak by výpověď nabyla právní moci a stala se titulem exekučním (§ 1 č. 18 ex. ř. a § 566 civ. ř. s.). Pozdě podané námitky se zamítnou a vrácení ku předešlému stavu pro zmeškání lhůty k podání námitek je vyloučeno (§ 571 civ. ř. s.). K námitkám v čas podaným položí se rok k ústnímu jednání a řízení o námitkách vyřídí se rozsudkem (§§ 571 a 572 civ. ř. s.). Zmíniti se sluší ještě o příkazu, by předmět najatý nebo pachtovaný byl vrácen nebo převzat. Jestliže totiž ke zrušení smlouvy nájemní třeba výpovědi, tedy nárok na odevzdání nebo převzetí najatého nebo pachtovaného předmětu lze již před vypršením výpovědní lhůty k platnosti přivésti žalobou, se kterou může i výpověď sama býti spojena (§ 567 civ. ř. s.).

Konečně třeba doložiti, že soudní nebo mimosoudní výpovědi, proti nimž nebyly námitky v čas podány, rovněž právoplatné rozsudky vydané o námitkách takových pozbudou platnosti, s výhradou výroku o náhradě nákladů vyneseného, jestliže ve 14 dnech po tom, kdy nastala doba pro vyklizení nebo převzetí najaté věci vytčená, nežádá se za exekuci pro toto vyklizení nebo převzetí (§ 574 civ. ř. s.). O tom, že soudní výpovědi smlouvy nájemní nebo pachtovní o věcech nemovitých neb zákonem za nemovité prohlášených, proti nimž nebyly v čas námitky podány, jakož i mimosoudní výpovědi, předloží-li se o výpovědi notářské osvědčení listinné, protokol úřední neb jinaká listina důkazní a nebyly-li proti výpovědi v čas podány námitky (§ 1 č. 4 a 18 ex. ř.). jsou tituly exekučními, bylo již ve čl. Tituly exekuční podrobněji jednáno.

Vypovězení (policejní).

Vypovězení jest nucené vzdálení osoby z celého státního území nebo z části jeho. Jako opatření politické jest vypovězení v mezinárodním právu obecně uznáno. Jako opatření policejní vyskytá se z pravidla ve dvou případech:

1. Dle zásad mezinárodního práva může každý jednotlivý stát volně ustanoviti, zdali a za jakých podmínek cizincům (t. j. cizozemcům) v jeho území jest dovoleno se zdržovati. Cizince bez nálezu trestního soudu vypověděti jest tudíž právem každého státu. Cizinci mohou býti odmítnuti nebo vypovězeni z důvodů veřejného blaha. Jedině vypovězením beze všeho důvodu bylo by mezinárodní právo porušeno; rovněž nebylo by lze se stanoviska, s něhož na styk států v míru sluší pohlížeti, a vzhledem k vzájemné úctě a šetrnosti, jíž státy jsou si navzájem povinny, srovnati se zásadami práva mezinárodního všeobecné vypovězení příslušníků cizího státu. Naproti tomu ve válce má stát plné právo příslušníky nepřátelského státu ze svého území vypověděti. Stát ovšem odhodlá se cizince ze svého území vypověděti jen tenkráte, jsou-li k tomu